

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՐ ԱՅԼՆ

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՒՍՏԱՐԻ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԹԻԻ 1

1906 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 3 Դ. (Հ. Տ. Սեպտեմբեր 20)

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԻՍՏԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱԶԴԵՐ

ԵՂԵՐՄԱՆԻ ԿԵՂԻՐՈՒՄԻՆԻՆԻՆԻ

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

ԲԱՅՈՒԱԾ ԵՐ ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ "ԱՐՄԵՆԻԱ" Ի ԵՐ ՏԱՐԵՇՐԱՆԻՆ

Բաժնորդագրութիւնը 1906 հոկտեմբերէն և կը տևէ մինչև 1907 յուլիսի վերջը: Ամբողջ 22րդ շրջանի բաժնորդագրին է 20 ֆրանկ կ'ԱՆԽԵՆԻ ՎԵՐԵՐԻ: Կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի՜ ամսի համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանկ շաբաթականով: Անոնք որ Արմենիայի Օթանդակ կը գրուին մեր հրատարակած Օթանդակ թերթին համար կանոնադրին համեմատ խառնուրդ իրենց պարտականութիւնը, իրաւունք կունենան, իրենց ստացած 1 օրինակ Արմենիայէն դատ—որի համար ամբողջ բաժնորդագրին 20 ֆր. պետք է վճարեն—, քանի՜ անձի համար որ ուզեն, Արմենիա բերել տալու իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորդագրով, այսինքն՝ ամբողջ շրջանին համար 10 ֆր.ով և կամ ամսական 1 ֆր.ով: Կարելի է նաև «Օթանդակ»ի նշանակած հասցէին ուղղակի զրկել, 12 1/2 ֆր. բաժնորդագրով: Ցանկացողին կը զրկենք «Արմենիայի Օթանդակ» համար մեր հրատարակած կանոնագիրը:

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

Իմաստավորութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտեցող է կամ անստանալի կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել հրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն, եղբայր: Ծանուցման 1 միլիգրամը 1 սանդղակարժէ 1գրամգիրը 2 սանդղակարժէ: Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction: Rue Beaumont, 9

հազիւ կը թողարկուէր: Ծերունի Հայ-
րապետի կրկնած խոհմութեան խը-
րատներն ոչ միայն ազդեցութիւն մը
չէին ունեցած յախուռն դիտարու-
թիւններով ոգեւորուած մի քանի ե.
րիտասարդ պատգամաւորների վրայ,
այլ իրեն դւմ ալ աւելի գրգռած
էին անոնց զայրոյթը: Շուշիի պատ.
գամաւոր Տգդ. Լ. Աթաբէկեան, երբ
վաղեքի սեղանատան մէջ ճաշկերպութի
միջոցին վեհ. կաթողիկոսի կենացը
բաժակ առաջարկուեց է, ելեր ճառ
մը խօսքեր է այս իմաստով թէ մենք
այստեղ եկած ենք հոգեւորականու-
թիւնն իր կաթողիկոսի մէկտեղ
վանքէն դուրս ձգելու և իջմիածինն
աշխարհական «ցնելու»: հետեւապէս
փարիսեցիութիւն է կաթողիկոսի կե.
նաց բաժակ առաջարկել: Երբ աւելի
տարիքոտ և փորձառու դաշնակցա-
կաններէ մին, տեսնելով այդ ճառի
աւրած գէշ ապաւորութիւնը ներկայ
ներին վրայ, ելեր է մի քանի խօսք
ընել բացատրելու համար թէ իրենք
համաժողովն այդ յայտարարութեան
և թէ քաղաքավարութեան տարրա-
կան ծանօթութիւնն անգամ կը պա-
հանջէ իրենցմէ որ այդպիսի բաներ
չխօսուին իջմիածնի վանքին մէջ,
Տգդ. Աթաբէկեան կը պոստայ իր ըն-
կերի երեսն ի վեր թէ «չու բթամիտ
ես»:

Մեր թերթի փ. քր. դիրքը չ'ի-
բեր որ կեդրոնաժողովն նիստե-
րի ատենագրութիւնները հրատա-
րակենք, որոնց մէջ պիտի տեսնուի
որ շատ մը խելացի մտածումների ու
առաջարկների հետ մէկտեղ շատ մը
անպատեհ բաներ ալ առաջարկուած
և ճառախօսական ցուցամոլութիւնով
պոռոտախօսութիւններ ալ եղած
են: Բայց ատենց ամենքի արդիւն-
քըն այս եղած է որ կովկասի փո-
խարքայէն եկած հրամանին համե-
մատ երբ օգոստոս 30/19 սեպտեմ-
բերին Սինոդի պրօկուրօրը կաթո-
ղիկոսին և իջմիածնի գաւառապետն
ալ կեդրոնաժողովի ատենապետ
Տիար Զաւարեանին ներկայանալով
կիմացունեն թէ արգիլուած է ժողո-
վին շարունակութիւնը և պատգամա-
ւորները 24 ժամէն պէտք է մեկնին
Իջմիածնէն իրենց տեղեր վերադառ-
նալու համար, պատգամաւորները
խոհմութիւն կը համարին ստորագ-
րութիւն տալ հրամանն ստացած ի-
նքնուն համար և ամենայն հնազան-
դութեամբ կը մեկնին, մինչդեռ այդ
պոռոտախօս պատգամաւորներ կեդ-
րոնաժողովին մէջ միտապայական ճա-
ռեր խօսած էին թէ իրենց կուրծքեր
պատրաստ են ուրիւ կառավարութեան
սուրբներին դիմադրելու և այլն...: 10ի
չափապատգամաւորներ, որոնք Դաշ-
նակցական կուսակցութեան չէին պատ-
կաներ և հետեւապէս ընդդիմադիր
փոքրամասնութիւնը կը կազմէին, ար-
դէն տեսնելով որ կեդրոնաժողովը
կաթողիկոսի կոնդալներով իրեն հա-
մար գծուած դործունէութեան սահ-
մաններէն դուրս կենն և նախապես
լով թէ կեդրոնաժողովն ինչպիսի ա-
նելանելի եզրակացութեան մը պիտի
յանգի, բողոքած և հրաժարելով

մեկնած էին ժողովէն: Այդ ընդդի-
մադիր պատգամաւորների մէջէն մաս-
նաւորապէս փաստաբան Սամսոն Թա-
րութիւնեանի և Մշակի խմբագիր Հ.
Առաքելեանի, նոյնպէս և վերջերը
ժողովին հասած Ա. Քալանթարի (Մը-
շակի գլխաւոր խմբագիր) խօսած
ճառերը, ոչ միայն ազդեցիկ եռանդի,
այլ և ազգային և պետական կեանքի
պահանջներին իրենց հմտութեան ա-
պացոյցները կը ներկայացունեն: Բայց
յատկապէս ուսումնասիրութեամբ և
հմտութեամբ արտայայտուած միտքերն
օգուտ չեն ունենար հոն ուր պոռո-
տախօսութիւնն և կուսակցական ոգին
(parti pris) կը տիրեն: Երկու ծա-
րայեղութիւններ, մէկ կողմէ կղերա-
կան կուսակցութիւնն և միւս կողմէ
Դաշնակցութիւնը, տարբեր ճանա-
պարհներէ իրար յօտենալով իրենց
մէջտեղ խեղդեցին Ռուսիայի Հայերի
առաջին կեդրոնաժողովը դեռ իր
իր օրրանի մէջ: Ֆրանսական ա-
ռած է թէ «Երկու ծայրերը գըտ-
նուողներն իրար կը կըպչեն» (Les
extrêmes se touchent): Երբ ունե-
նանք որ կեդրոնաժողովը կը վե-
րածնի աւելի կանոնաւոր և աւելի
զօրաւոր կերպով:

ԹԻՒՐԿԻԱԻ ՀԱՅԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՈՐ
ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օրմանեան պատրիարքի պահանջ-
ներէ մին ալ, որոց գոհացում տալ
խոստացաւ սուրբանը, Երեսփոխանա-
կան ժողով գումարուելով Ազգ. կեդ-
րոնական վարչութեան Քաղաքական
և կրօնական ժողովներ չորրորդ ընտ-
րութիւնն էր: Երբ տնի է որ 1896էն
ի վեր ժողովականներէն շատեր մե-
ռած կամ հեռացած լինելով, ժողով-
քի անդամների օրինական թիւն ալ
շատ պակաս էր:

Սուրբանի թողուցութեամբ Ե-
րեսփոխանական ժողովը գումարուած
է պատրիարքարանի սրահին մէջ:
Երեսփոխանների թիւն ալ 140էն 59ի
իջած էր, մեռածներին և Կ. Պոլսէն
հեռացածներին տեղ նոր ընտրու-
թիւններ կատարուած չլինելով երկար
ժամանակէ ի վեր: Մնացած 59 ե-
րեսփոխաններէն 51ը ներկայ գտնե-
ւած են Երեսփոխանական ժողովի
այս նստին որի ատենապետութեան
պաշտօնը վարեր է Տիար Տիգրան Բա-
րաղամեան, տարեքով երիցագոյն ան-
գամը նկատուելով, և ատենադպրի
պաշտօնն ալ վարել է Տիար Մկրտիչ
Մելիքեան:

Առանց երկար բարակ վիճաբանու-
թեան և օրինական թերութիւններին
շատ մանրակրկիտ լինելու, ձեռնար-
կեր են քաղաքական և կրօնական
ժողովներ ընտրութեան համար քը-
ւէարկութեան, որի արդիւնքն եղած
է հետեւեալը:

Քաղաքական ժողով

Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան	36
Տիարներ՝	
Գէորգ Աւանեսեան	45
Տոգդ. Տիգրան Աճէմեան	45
Տիգրան Թաքալեան	43

Թարութիւն Ասլանեան	40
Միհրան Սեթեան	38
Նազար Երամեան	38
Տիգրան Մանուկեան	35
Արշակ Գարակէօզեան	33
Հմայեակ Սէֆերեան	31
Մկրտիչ Ասասեան	30
Սեպուհ պէյ Մաքսուտ	29
Տիգրան Աշնանեան	23
Վահան Սուրենեան	21

Կրօնական ժողով

Գաբրիէլ Եպ. Ճէվահիրեան	41
Մովսէս » Կէօմրիքեան	38
Վահրամ Արքեպ. Մանուկի	36
Մեսրոպ » Սուքիասեան	36
Դրիգորիս » Թովանէսեան	34
Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան	48
Դրիգորիս վրդ. Պապեան	42
Թովանէս Գէոր. Մկրեան	50
Սահակ » Սարգսեան	48
Հմայեակ » Էքսէրեան	43
Միքայէլ » Աճեան	41
Կարապետ » Սեթեան	38
Դրիգոր » Ճիպեան	28
Կարապետ » Սանտալեան	26

Երեցեան Գէորգ եպիսկոպոս չէ յա-
ջողած ընտրուիլ: Իսկ Դիմաքսեան
Հմայեակ եպիսկոպոս, Վանքեան Ա.
Երեսփոխան եպիսկոպոս և Երեսփոխան
պատրիարքական փոխանորդ Չիլին-
կերեան վարդապետ չեն ընտրուած,
Բ. Դրան կողմէն անոնց նկատմամբ
գիտողութիւն եղած լինելով:

Ընտրութեան սոյն արդիւնքը,
մինչեւ որ նախարարական ժողովէն
վաւերացուի, Կ. Պոլսի լրագրողներին
մէջ հրատարակուելուն թողուցու-
թիւն չէ եղած գրաքննութենէն:
Երբ հրատարակութիւնը տեսնուած
չլինելով, կը հետեւի թէ դեռ չէ վա-
ւերացուած: Կըսուի թէ նախորդ
քաղաքական ժողովի անդամներէն
Եզդրեան Բոպէր և Տ. Ներսէսեան
Տիգրան էֆէնդիներն որոնք չեն յա-
ջողած վերընտրուիլ, Բ. Դրան մէջ
մատ կը խաղցունեն, բեկանել տալու
համար այս ընտրութիւն:

ՀԱՅԵՐ Ի ՌՈՒՍԻԱ

Իջմիածնի գաւառապետը օգոստ.
27/9 սեպտ.ին վեհ. կաթողիկոսին
ներկայանալով յայտարարել է թէ
կովկասի փոխարքայի կարգադրու-
թեան համեմատ մինչեւ երեք օր
պէտք է հեռանայ Ռուսիայի սահման-
ներէն կաթողիկոսի դիւանապետ Վա-
նեցի Տաճատ վարդապետ Մելիքեան.
նը որովհետեւ անցագիր չունի: Տա-
ճատ վարդապետ Դաշնակցական կու-
սակցութեան կը պատկանէր:

Մաշթոց վարդապետ փափագեա-
նի համար ալ փոխարքայէն հրաման
եկեր է թէ անյապաղ պէտք է հեռա-
նայ Ռուսիայէն: Կըսուի թէ վեհ.
կաթողիկոսը մտադիր է Պուլկոտիա
գրկել Մաշթոց վարդապետը, այն-
տեղի վերաբերեալ պաշտօն մը տալով
անոր:

—Վեհ. կաթողիկոսի դիւանապետ
նշանակուած է Ներսէս վարդապետ
Մելիք-Թաքալեան, փոխանակ Տա-
ճատ վարդապետին որ Ռուսիայէն տը-
սրուեցաւ:

—Հայ-Թիւրքական ընդհարու-
ները թէեւ իրենց նախկին սաստկու-
թիւնը կորսնցուցած են բայց բոլ-
րովին վերջացած չլինելով, տեղ ա-
նեւան կուգան դարձեալ: Վերջ-
լուրերին նայելով, Թիւրքերի կո-
մէն յարձակումներ եղեր են Ղափ-
նի կողմերը քաջաւանց գիւղին և ա-
մի քանի հայաբնակ գիւղերի վրայ:
Բայց Հայերը յաջողել են մի լաւ դա-
տալ Թիւրքերին թէ չէ կարելի ան-
պատիժ յարձակումներ գործել հա-
գիւղերին վրայ և թէ Հայերը թըն-
ւառացունել ցանկացողներն իրեն-
ալ կը թշուառանան:

—Թիֆլիսի գեներալ-նահանգա-
պետը դադրեցուցեր է Հ. Թ. Դաշնակ-
ցութեան օրգանն եղող «Զանգ»:
Երբ թերթը և անոր արտօնատէր Տի-
կին Եւգինէ Մելիք-Քալանթարեան
նին երեք օր ժամանակ տուեր է հե-
ռանալու Թիֆլիս նահա' գի սահման-
ներէն: Երբ Հ. Թ. Դաշնակցութիւնը
Թիֆլիսի մէջ իրեն սեփական օրգան
մ'ունենալու համար օրաթերթ մը
սկսաւ հրատարակել, «Եռաւի»:
նունը տուաւ անոր: Ժամանակ մը յի-
տոյ երբ կառավարութեան կողմէ
դադարման դատապարտուեցաւ այն,
«Ալիք» անունով օրաթերթ մը սկսաւ
հրատարակել Դաշնակցութիւնը: Երբ
ժամանակ մը յետոյ «Ալիք» ալ «Եռ-
աւի» իրադրին արժանացաւ, «Զան-
գ»ը յաջորդեց: Ուրեմն «Զանգ»ը
Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան
իրեւելի պաշտօնական օրգան Թի-
ֆլիսի մէջ յաջորդաբար հրատարակ-
ելու օրը թերթն է որ դադարման հե-
րամանին կենթարկուի: Այս անգամ
փակուել է նաեւ վարդապետների օր-
պարանն ուր կը տպուէր «Զանգ»ը:

ԱՅՐԻ ՔԱՆԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ տնի է մեր ընթերցողներին որ
Ռուսիայի գաւառական քաղաքների հայ
հասարակութիւններէն հանրագիրներ
ղրկուած էին Իջմիածնի վեհ. կաթո-
ղիկոսին, խնդրելով որ այդպիսի
քահանայներին վերստին ամուսնանա-
լու հակաբանական արգելքը վերցու-
նուի շատ մը թշուառութիւնների
գայթակղութիւնների ալ առջեւ կը
նայ անուրի:

Մի քանի այլի քահանայներ ի-
միածնի երթալով, օգոստ. 27/9 սեպ-
տեմբերին ներկայացել են վեհ. կա-
թողիկոսին այս խնդրի առթով և յի-
րաման նկարագրել են իրենց և ի-
րենց մատուցած և զաւակներ
դառն ու անտանների վիճակը: Վեհ.
կաթողիկոսը կարեկցելով ատենց
խոստացել է թողարկել վերստին
ամուսնանալու: Բայց երկար դարձե-
ի վեր հինցած այսպիսի սովորութիւն
մը—թէեւ յետսամուտ լինի այն մե-
կեղծեցի մէջ—վերցնելու համար
հարկ համարել է նախապէս Կ. Պոլ-
սի և Երեսփոխանի պատրիարքներին
կիւրկիւրի կաթողիկոսին և Երեսփո-
ն Ամերիկայի անկախ առաջնորդնե-
րին գրիմլ և անոնց ալ կարծիքներն
առնելէ յետոյ: համազգային խորհու-

Օսմանեան փոխադրանաւի մը մէջ որ
բազմաթիւ յանցանքով դատաւարու-
ած 200 Սիրիացիներ ելմէն կը տանէր,

Բոր Սայիտի առկա գտնուած ժամանակ
ծանր խռովութիւն մը ծագեց և շուրջ
նախնի մէջ գտնուող թիւրք զօրքերէն ճը
սպաննուեր և հարիւրի շափ ալ վերա-
ւորուեր են :

— Բ. Դուռը յանձնարարեց Բարիդի
օսմանն որ Գեղարքի որ պայմանագիր
մը կը թէ ֆրանսական Գրեյօզէ գործարա
նին հետ, 77 միլիոն շափ ալ վերա-
համար :

— Միլիոն (Միլիոն) կղզիի կառա-
վարին և յունական դեր-հիւպատոսին
միջև վճար ծագած է : Կառավարիչը
խիստ և նախատական բառերով ծանու-
ցադիր մը զրկեց զԳրեյօզէ-հիւպատոսին : Կ.
Պօլսի յունական գեղարքի կը ջանայ գո-
հացում ստանալով վերջացուել վճար :

— Սուլթանի ծննդեան 64րդ տարե-
դարձի հանդէսը կատարուած է սովոր
ըականին համաժամ : Վոսփորի գլխաւոր
չէմբերն և բոլոր նաւերը լուսազարդ
ւած էին :

ՍՈՒԼԴԱՆ ՀԱՄԻՏԻ ՀԻԿԱՆԴՈՒԹԻԻՆԸ ԵՒ ԱՆԳԼԵՒԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄՐՅՈՒՄԸ

Պէրլինէն գրած են Լոնտոնի
«Տէյլի Մէյլ» օրաթերթին :

«Դիւանագիտական շրջաններին մէջ
սուլթանին վիճակը գրեթէ յուսահատա-
կան կը համարուի. քաղցկեղոտ (cancer-
reux) հիւանդութիւն մը բռնուած է »
Ահա այդպէս հրատարակած է Գերմա-
նիայի արտաքին գործերի նախարարու-
թեան բերանն եղող «Գէօրիլէ Յայդուէկ»
լրագիրը : Կ. Պօլսն եկած հետագրի մը
մեկն տակ :

Այս լուր հաղորդած է Կ. Պօլսն այդ
թերթի միւլտիպլիկացիոն որ դեռ մի
քանի օր առաջ կը քննադատէր իր գեր-
մանացի պաշտօնակիցներ թէ առանց
կշռելու իրենց գրածի ծանրութիւնը,
վրդովիչ լուրեր կը տարածեն սուլթանի
առողջական վիճակի մասին : Ինք կը գը-
րէր «Գէօրիլէ Յայդուէկ» մէջ թէ Տօգ
դէօր Պէրլինս ապահով տեղեկութիւն
ներ տուած էր իր դարձանած հիւանդի
վիճակին վրայ և թէ իրենց երկրի քա-
ղաքական շահերին հոգածութիւն ունե-
ցող խմբագիրները պէտք է դադարին
սուլթանի առողջական վիճակի մասին ան
տեղի լուրեր և անպատեհ գուշակու-
թիւններ հրատարակել :

Արդ, նշանակութեան արժանի է որ
այդպիսի նշանաւոր թերթի մը թղթա-
կիցն աղպիսի բաներ գրելէն յետոյ իր
կարծիքը կը փոխէ այժմ, ճիշդ այն միջո-
ցին որ Կ. Պօլսի գերմանական գեղարքի
պարոն Մարչալ Ֆոն Պիլզնիւսթայնն ալ
Պէրլին վերադարձած է : Կըսուի թէ
գեղարքին աճապարանքով Պէրլին եկած
է, սուլթանի առողջական վիճակի մասին
աննպաստ լուրեր առնուած լինելով :

Կրնամ ձեզ հաւաստել թէ գերմանա-
կան գիւանագիտութիւնը մի քանի շա-
բաթէ ի վեր նախազգուշութիւններ ձեռք
առած է իր ազգային շահեր պաշտպա-
նելու համար եթէ Թիւրքիայի մէջ գահա-
կալի փոփոխութիւն մը պատահի : Թէ
ինչպիսի նախազգուշութիւններ են ա-
տենք, չեմ կարող այդ մասին բան մ'ը
սել. միայն այսչափը կրնամ հաւաստել
որ օսմանն կայսրութեան մէջ գերմա-
նական գիւանագիտութեան շատ որոշ
կերպով ցոյց տուած դիտաւորութիւն
ներին համաձայն բաներ են : Վիլհելմ
կայսրը կը նկատէ որ անհրաժեշտ պէտք
է ներկայ տաքնապալի հանգամանքնե-
րին մէջ իր համակրութիւններ ցոյց տալ
Թիւրքիայի տէրութեան և այնպիսի ձե-
ւով մը որ սուլթան Համիտի յաջորդը
Գերմանիայի հաստատուն բարեկամ մը
դառնայ : Այս նպատակով գաղտնի դի-
մումներ եղած են արդէն գերման գի-

ւանագիտութեան կողմէն, որ մեծ յոյս
ունի թէ Թիւրքիայի հետ իր յարաբե-
րութիւններ չպիտի վնասուին սուլթանի
փոփոխութեամբ :

Կ. Պօլսի լուստեղեկ շրջաններին
մէջ կը հաստատեն թէ առաջիկայ մէկ
տարիի ընթացքին մէջ (նշանակելի է որ
տեղացի բժիշկներին կարծիքով) սուլթան
Համիտ վեց ամսէն աւելի չկրնար ապրիլ
Կ. Պօլսի եւրոպական խնդիրներէ հա-
մար վառարան մը պիտի դառնայ և թէ
Գերմանիա ու Անգլիա գիւանագիտական
սոսկալի մեղադարտի մը պիտի բռնուին
իրար հետ, իրենց ազդեցութիւն գերա-
զանցել տալու համար Թիւրքիայի մէջ :

Գերմանական շատ մը թերթեր հա-
ւանական կը կարծեն թիւրքեւ գերմանա-
կան դաշնակցութիւն մը Անգլիայի գէտ.
Իրենց այդ կարծիքի ոյժ տալու համար
կը փաստարանեն թէ ամէն ազգեր ալ
չաճ ունին որ Անգլիա չընայ իր ազգե-
ցութիւն բանեցուցել Կարմիր ծովի եզր-
ներին վրայ և թէ եւր թիւրքիա իրեն
հետ մէկտեղ ունենայ Գերմանիայի պէս
հզօր տէրութիւն մը, կարող կը լինի ե-
գիպտական հողերէն վաճառել Անգլիացի
ները : Այսպէս Թիւրքիան միանալով եր-
րեակ դաշնակցութեան հետ իրեն դաշ-
նակից չորրորդ տէրութիւն մը, կրնայ
այնպիսի կարգադրութիւն մը գոյացու-
նել որ Անգլիայի պատերազմական ուժերն
անկարողութեան դատապարտուին (գեր-
մանական թերթերի կարծիքով) :

Կ Ի Է Տ Է

Երկրորդ իշխանն որ կրէտէի
պաշտպան չորս տէրութիւններին կող-
մէն կրէտէի ընդհանուր Գոմիսէր
ընտրուած լինելով կը վարէր մինչեւ
այժմ իր այդ պաշտօն, վերջնականա-
պէս հրաժարական տալով վերադար-
ձաւ Աթէնք : Պաշտպան չորս տէրու-
թիւններին (Անգլիա, Իտալիա, Ռու-
սիա և Ֆրանսա) և Յունաստանի կա-
ռավարութեան միջև երկար բանակ-
ցութիւններէ յետոյ ընդունուած էր
որ Յունաստանի թագաւորն ինքնը.
շանակէ Երկրորդ իշխանի յաջորդը
կրէտէի համար : Բ. Դուռը բողոքեց
այդ որոշման դէմ բայց ազդեցու-
թիւն մը չունեցաւ : Յունաստանի թա-
գաւորը կրէտէի ընդհանուր Գոմիսէր
նշանակեց Տ. Զայիմիսը, Աթէնք բը.
նակող քաղաքագէտ Յոյն մը, որ տէ.
րութիւններն ալ ընդունեցին : Տ. Զա-
յիմիս յունական զրահաւոր չոգենա-
ւով մը հանդիսաւորապէս գնաց կրէ-
տէ, ուր ինչպէս տեղացի ժողովուր-
դը, 4 տէրութիւններին ներկայացու-
ցիչներն ալ փառաւորապէս դիմաւո-
րեցին իրեն և տարին տեղաւորեցին
իր պաշտօնատեղը : Կրէտէին Յու-
նաստանի հետ միացման գործը մի-
քանի քայլ աւելի յառաջացաւ այս
կերպով :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Թէհրանէն սեպտ. 20ին տրուած
հեռագիրը մը կիմացունէ թէ պարսկա-
կան Երեսփոխանական ժողովի կանո-
նադրութիւնը հրատարակուած է :
Ընտրողական իրաւունք ունին կար-
գաւ գրել գիտցող բոլոր պարսկահը-
պատակները, 30էն մինչեւ 70 տարե-
կան, բացի տէրութեան պաշտօնեայ.
ներէն և անուանարկիչ դատապար-

տութիւն կրած անձերէ : Պարսկա-
ստանը բաժնուած է ընտրական 12
շրջանակների. 13րդը կը լինի մայրա-
քաղաքը Թէհրան որ 60 երեսփո-
խան պիտի ունենայ ժողովին մէջ. իսկ
գաւառներն ընդ ամէնը 96. ամբողջին
համագումարը 156 : Երեսփոխաննե-
րի անձն անձեռնմխելի է նստաշրջա-
նի միջոցին. ուրիշ բան է եթէ յան-
ցանք մը գործած միջոցին բռնուի :
Իրենց գրածներ և խօսած ճառեր
գրաքննութենէ ազատ պիտի լինին.
բայց եթէ հաւատքի, բարոյականու-
թեան և ժողովրդական անդորրու-
թեան կարգերը խանգարելու են են,
պառասխանատու պիտի լինին դատա-
րանին առաջ : Երեսփոխաններին վը-
ճառք մը պիտի յատկացուի ժողովի
որոշման համեմատ : Ժողովին առեւա-
պետը, 2 գեր-ատենապետները և 4
քարտուղարները պիտի ընտրուին 1
տարի պայմանաժամով : Երեսփոխա-
նական ժողովը պիտի կրնայ իր նիս-
տեր սկսիլ Թէհրանի երեսփոխաննե-
րի ընտրուելէն անմիջապէս յետոյ,
չըսպասելով գաւառական երեսփո-
խանների ընտրութեան : Ետն ինք
անձամբ նախագահելով պիտի բանայ
ժողովին առաջին նստաշրջանը :

— Սեպտ. 28ին տրուած հեռագիր
մը կըսէ թէ Ետն իր ամբարնոցէն
վերադարձին մեծ ոգեւորութեամբ
ընդունուեցաւ : Քաղաքը լուսազարդ-
ւած էր : Նոր խորհրդարանին հա-
մար ընտրողների ցանկերը պատրաս-
տել սկսած են : Մէկ ամսէն պիտի
բացուի առաջին նստաշրջանը :

— Ետն Թէհրանի մէջ գերմանա-
կան զրամատուն մը հաստատելու ար-
տօնութիւն շնորհեց :

ՄԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

ԲԱՅՖԻԻ

«Խենթը և Զաւաղդի» մէկ գրքի
մէջ ամփոփուած, Նոր տիպ : Գինն
է ֆր. 6.25 :

«Զաւաղդի» առանձին. չքեղ նոր
«Դաւիթ բէկ» Ա. Բ. Գ. հատոր վեր-
ջաբանով. նոր տիպ. ֆր. 10.15 :

«Կայծեր» Ա. հատոր. նոր տիպ. գինն
է ֆր. 6.75 :

«Կայծեր» Բ. հատոր և վերջ. նոր
տիպ. ֆր. 8.90 :

«Ոսկի Աքաղաղ» նոր տիպ. ֆր. 3.80 :
«Վէպիկներ և Պատկերներ» Ա. և Բ.
հատոր. ֆր. 11.40 :

«Զահրամար» վէպ. ֆր. 5.
տիպ. ֆր. 2 :

«Երազողի Թիւրապարանը» Ա. Բ.
Գ. Դ. մասերը մէկ գրքի մէջ. նոր
տիպ. ֆր. 6.35 :

Նաեւ պատրաստ են վաճառուե-
լու համար ԲԱՅՖԻԻ հետեւեալ գըր-
քերը .
«Սամուէլ» Ա. Բ. Գ. հատոր. նոր
տիպ. ֆր. 10.15 :

Դիմել

Madame Raffi.
32, Richmond Gardens.
Shepherd's Bush.
London. W. (Angleterre).

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894)

ՅՈՐԵԼԻՆԻ ՊԱՏԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւ-
րութեան դարադարձին առթով 1894
թուականին հրատարակուած այս մի-
ջալ գիրքով և լուսատիպ (phototypi-
que) չքեղ պատկերի մեծութիւնն
50x35 հարիւրորդամէթր և տպու-
ւած է 70x45 հարիւրորդամէթր քաղա-
նի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրու-
միջոցով գրուած է հայ լրագրու-
թեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն
Քհնյ. Եմառնեանի, պատկերը և բա-
ղարիքը՝ 1894ին հայերէն լեզու
հրատարակուող բոլոր լրագիրները
անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետ-
ների պատկերներով :

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհ-
ծախքը մէկտեղ հաշուած. իսկ Պարս-
կաստանի համար 2 ֆրանք և 5
սանթիմ :

Գալէմքարեան Հ. Գ. — Պատմա-
թիւն Հայ լրագրութեան իսկզբնա-
մինչև մեր ժամանակը. Հատոր
1794-1860, Մէկ լուսատիպ պատկե-
րով : Գինն է, ճանապարհածախքով
մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սանթիմ :

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛
գիրքը կարելի է ստանալ Արմէնիայի
խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ
զրկելով :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

ՄՈՒՐՃ Ամսագրի

1906 թ. No. 8

Երաւունակում է բաժանորդ-
գրութիւնը : Արտասահմանում բա-
նորդագիրն է տարեկան 12 րուբլի
(կամ 32 ֆր.) : Տարին 12 մեծագիր,
ստուար հատորներ : Հասցէն՝

Rédaction de la Revue MOURMOUR
TIFLIS (Russie)

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմէնի-
ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարա-
կելու համար. անոնք որ պէտք կունեն-
ան Արմէնիայի միջոցով մէկի գիմում ա-
նել կամ մի բան յայտարարել, պատրաս-
տենք ընդունել իրենց ծանուցումներ, ըս-
տաքական սովորութեան : Ծանուցու-
մների գինը նշանակուած են Արմէնիայի
հակառակ, տառի վրայ հաշուելով. 1 րու-
կաթագրի (գլխագիր) համար 2 րուբլի
և 1 բոլորգրի համար 1 սանթիմ. 3 րու-
բլի 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի րու-
բլիներ գրուելիք ծանուցումի գինը վը-
րայ 0/0ին 30 զեղչ : Սակարկութիւն չը-
դառնալի :

ՏՆՈՐԷՆ—ԽՐԱԳՐԻ

Տ. ԽՐԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԳՐԱՐԵՐԸ

Հայերէն տպարան Տ. ԽՐԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi